

Отже, запровадження в Україні електронного судочинства перебуває в процесі становлення, однак певні обставини в світі та зокрема нашій країні вимушують розвиватися в цьому напрямку досить стрімко. Наразі воєнний стан підштовхнув судову систему до практичного реалізування електронного правосуддя закріплених законодавчо елементів. Прийняття нових норм і елементів онлайн правосуддя та їх застосування наблизять в майбутньому українське судочинство до європейських стандартів, а також забезпечить зручний, спрощений формат судочинства, який економить кошти і час.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» № 2147-VIII від 03.10.2017 Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 48, ст.436
2. Рішення Вищої ради правосуддя «Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» № 1845/0/15-21 від 17.08.2021
3. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)» № 7316 від 26.04.2022 р.
4. Концепція Програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) на 2022-2024 роки від 01.01.2022 р.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Апалькова Інна Сергіївна

Бабенко Іоанна Вікторівна, Гайда Анна Дмитрівна

*студентки 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДОСТУП ДО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вже три місяці український народ живе в умовах воєнного стану, що суттєво впливає на правовідносини в країні та нормальне функціонування судової гілки влади.

Відповідно до статті 10 Закону України «Про правовий режим військового становища» (далі – Закону) під час дії воєнного стану повноваження судів не можуть бути припинені, а частиною другої статті 26 цього Закону передбачено, що скорочення або прискорення будь-якої форми судочинства заборонено. Але, незважаючи на це, судова гілка влади зазнала значного впливу війни та її наслідків, що внесло значні корективи у процес здійснення цивільного судочинства.

На жаль, деякі суди в Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Київській, Луганській, Миколаївській, Сумській, Чернігівській, Харківській та Херсонській областях призупинили свою діяльність через бойові дії та тимчасову окупацію частини територій в Україні. З цієї причини відповідним розпорядженням Голови Верховного Суду «Про внесення змін до територіальної юрисдикції воєнного стану» внесено зміни до розгляду справ у цих судах.

На початку березня було внесено зміни до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». У цій статті зазначено, що у разі неможливості здійснення судом правосуддя з об'єктивних причин під час воєнного чи надзвичайного стану, внаслідок стихійного лиха, бойових дій, антитерористичних заходів чи інших надзвичайних ситуацій територіальна підсудність може бути змінена. Судові справи, які розглядаються в суді за рішенням Вищої ради правосуддя, яке приймається за поданням Голови Верховного Суду, мають бути передані до територіально найближчого суду, який може здійснювати правосуддя, або до іншого визначеного суду.

Варто також зазначити, що Єдиний державний реєстр судових рішень та сервіс «Стан розгляду справ» не функціонують з початку війни, тому дізнатися про хід справи, дату та час судового засідання стає складніше. Цю інформацію можна отримати в оперативному порядку, зателефонувавши до суду, але це не дуже зручно.

Тепер, отримати інформацію про стан справи, ознайомитися з документами справи та результатами експертизи документів можна через підсистему «Електронний суд». Така підсистема забезпечує можливість в електронному вигляді створювати та надсилати процесуальні та інші документи до суду, інших органів та установ судової системи. Але перед цим необхідно обов'язково зареєструватися на сайті і завантажити КЕП (кваліфікований електронний підпис), ввести пароль і внести персональні дані.

Після масового виїзду громадян з України вирішено питання доступу до правосуддя для осіб, які залишили свої домівки через масштабну війну або перебувають на тимчасово окупованих територіях. Так, «Центр судових сервісів» з використанням кваліфікованого електронного підпису «Дія.Підпис» дав можливість підписувати документи для подання документів до суду, одержавши кваліфікований електронний підпис за допомогою системи «Електронний суд». Громадяни мають можливість увійти в підсистему та взяти участь у онлайн-засіданні в режимі відеоконферензв'язку, перебуваючи за кордоном.

Але, на жаль, залишається невирішеним питання судових засідань, які проводяться безпосередньо в залі суду. Адже більшість приміщень суду зруйновано чи сильно пошкоджено, деякі суди розграбовані, ІТ-обладнання зникло, майже щодня лунають сирени, а це створює необхідність видалення всього складу суду в безпечне місце, що створює складнощі в організаційних моментах, перериває та затягує розгляд справи.

Під час воєнного стану умови роботи судів і суддів значно змінилися, але більшість судів намагаються адаптуватися до нових умов та забезпечити ефективне функціонування судової системи, максимальний доступ до правосуддя та привести роботу суду до колишнього, нормального стану та функціонування.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004. № 1618-IV. Редакція від 06.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016. № 1402-VIII. Редакція від 22.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015. № 389-VIII. Редакція від 20.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
4. Бринцев О. В. «Електронний суд» в Україні. Досвід та перспективи: монографія. Харків: Право, 2016. 72 с.

Науковий керівник: к.ю.н., Апалькова І. С.